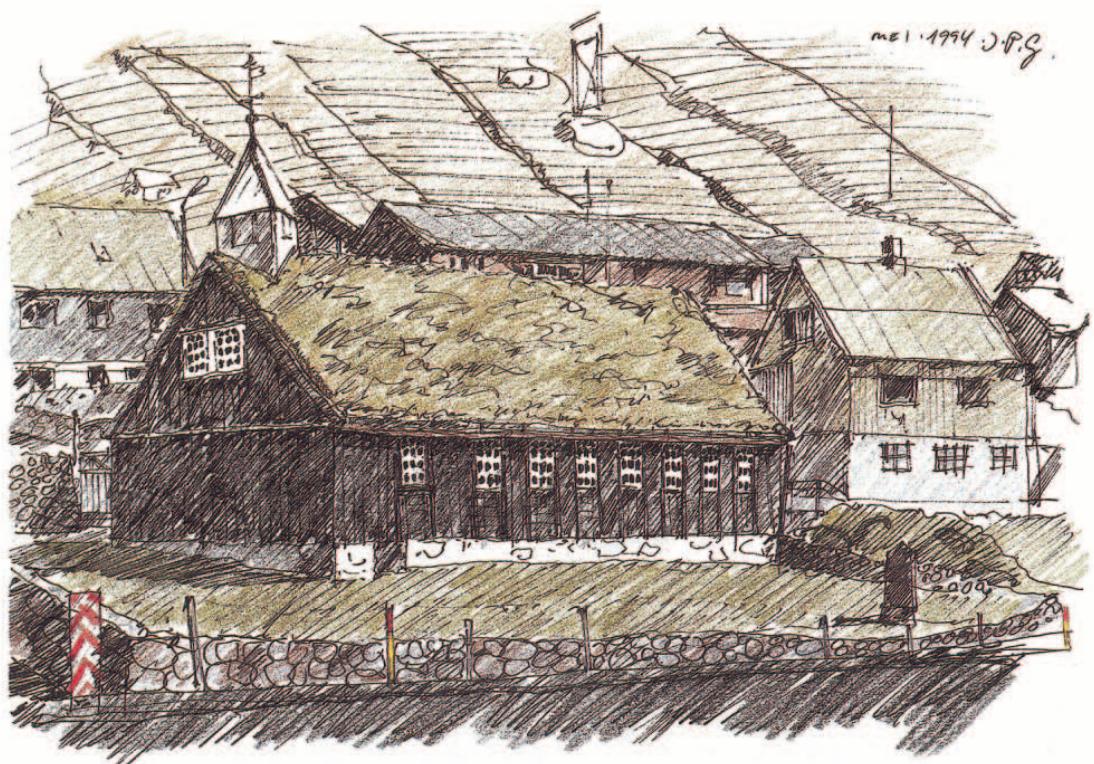

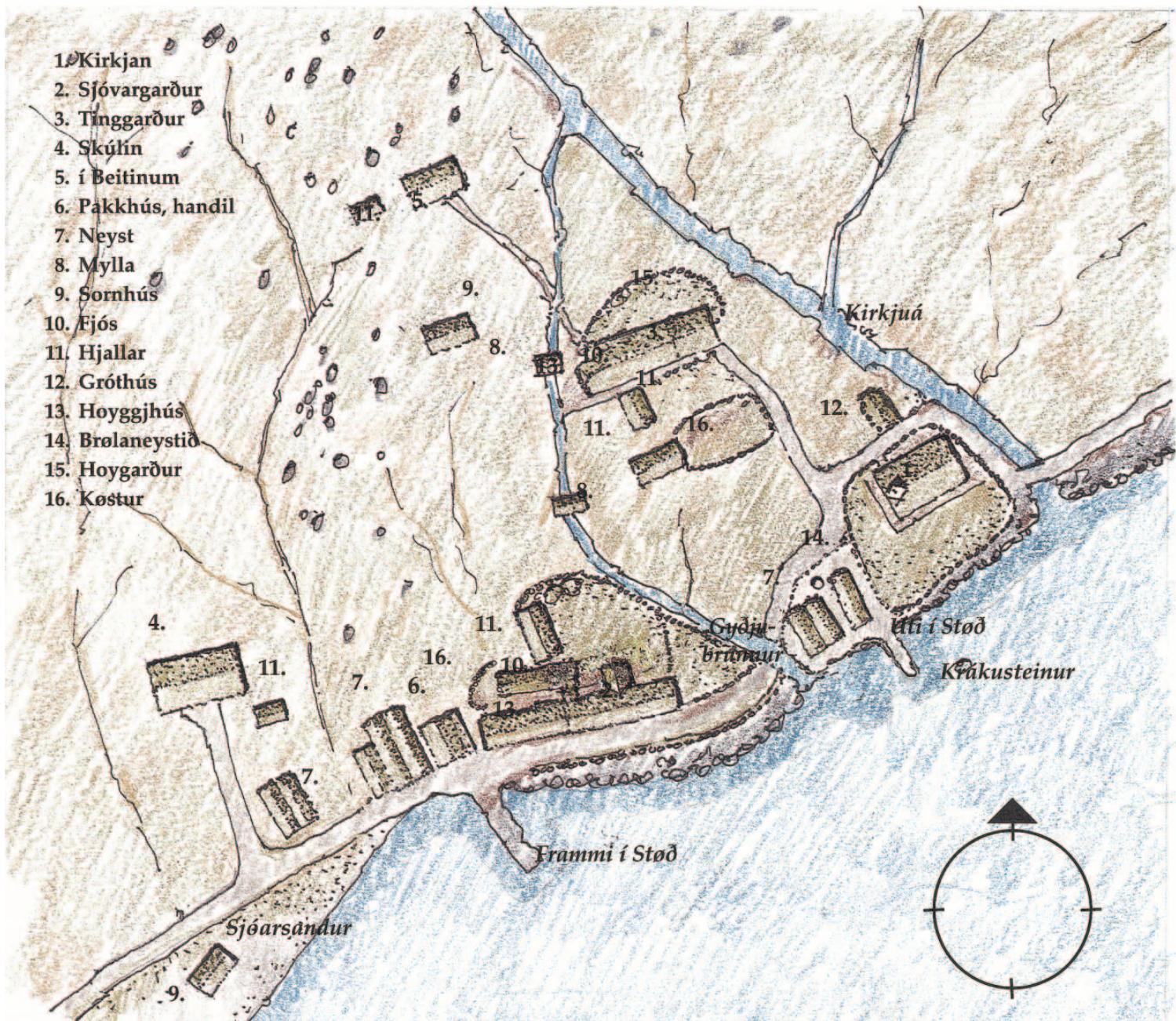
Kollafjarðar kirkja

Greinir eftir Jóannes Dalsgaard og N.P. Djurholm

Tekningar og annar tekstur eftir J.P. Gregoriussen

Kirkjan, vesturskjoldurin og suðursíðan

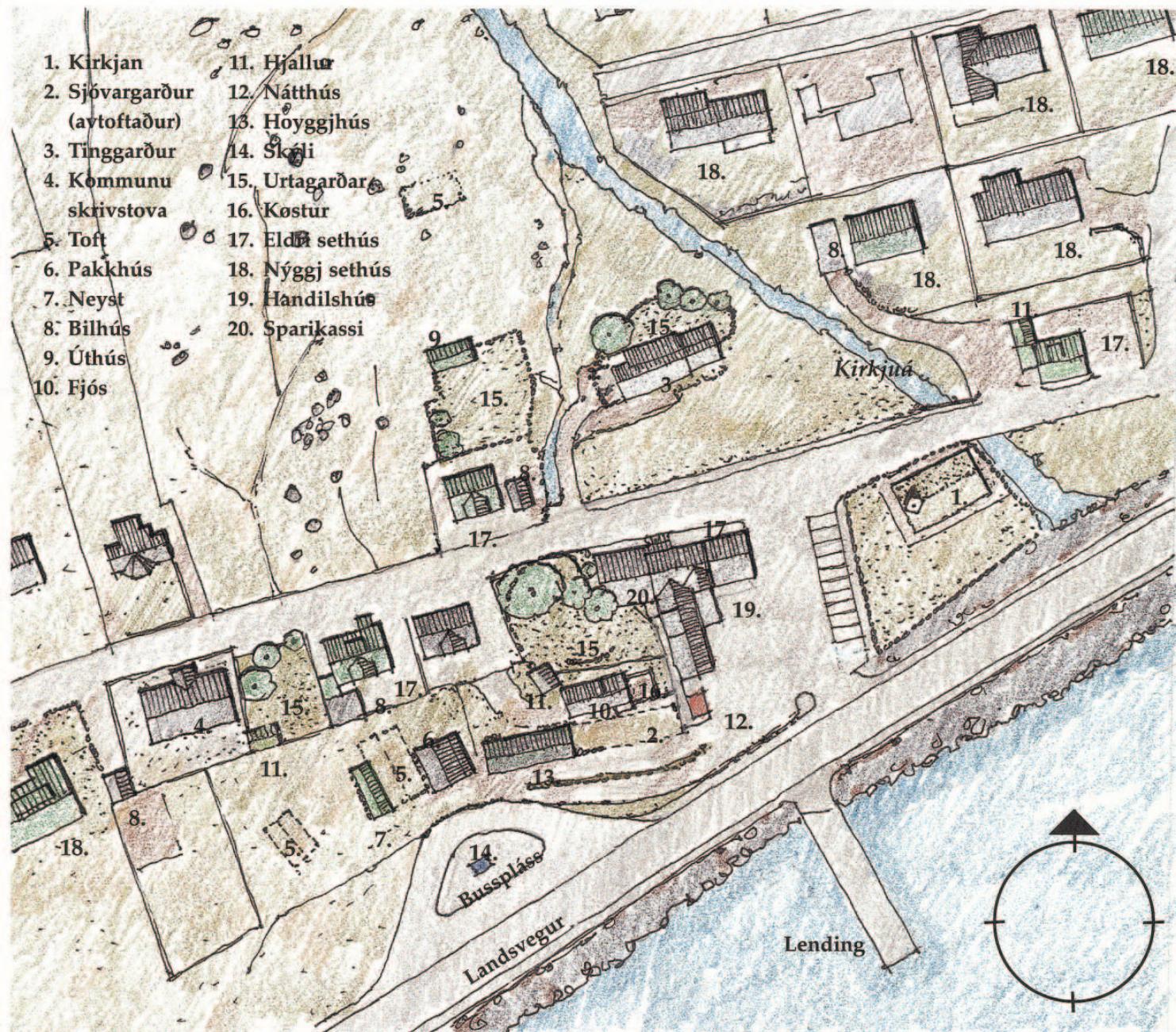
Teknað eftir Geodætisk Instituts Opmåling 1897

Mát 1:1000

Við Sjógv · 1897

Kortið sýnir umhvørvið við Sjógv 60 ár eftir at kirkjan varð reist í 1837. Framman undan voru har helst bert tær lonir og hús, ið hoyrdu til kongsfestið við Sjógv. Í 1844 varð ytri parturin av Tinggarðinum reistur og í 1846 tann fremri parturin. Niðursetuhausini í Beitinum vorðu bygd í 1880 árunum og í 1889 stendur nýggi, prýðiliði skúlin liðugur. Grótlaðingin hevur helst sína fyrmynd í Amtmanshúsinum og húsinum hjá J.A. Arge í Rættará

í Havn, sum vorðu reist árin 1881 og 1883. Allar tekjur eru flagtaktar og allar lonir, neystini undantíkin, horva at kalla sama veg í útsynning vestan/landnýrðingeystan. Húsini eru mjá og langleidd og laga seg eftir landslagnum, har eisini fjöra og sjóvarmáli við neystum og stöðum er fastur og inngrógvinn partur. Eindardámur er yvir býlinginum við Sjógv, sum tá eisini var miðdepilin í byggingini runt Kollafjörðin.

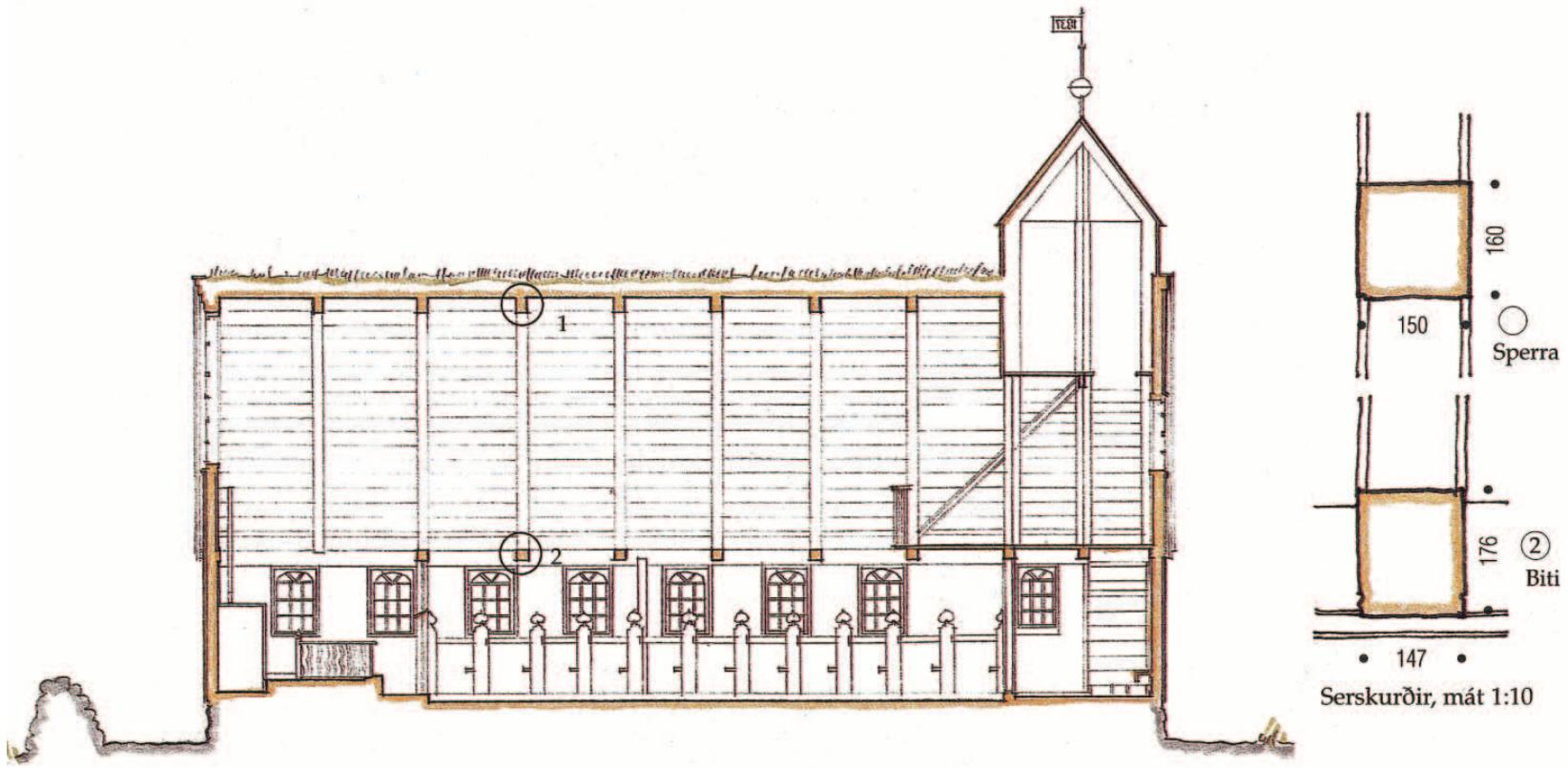
Teknað eftir matrikulkortinum

Mát 1:1000

Við Sjógv • 1995

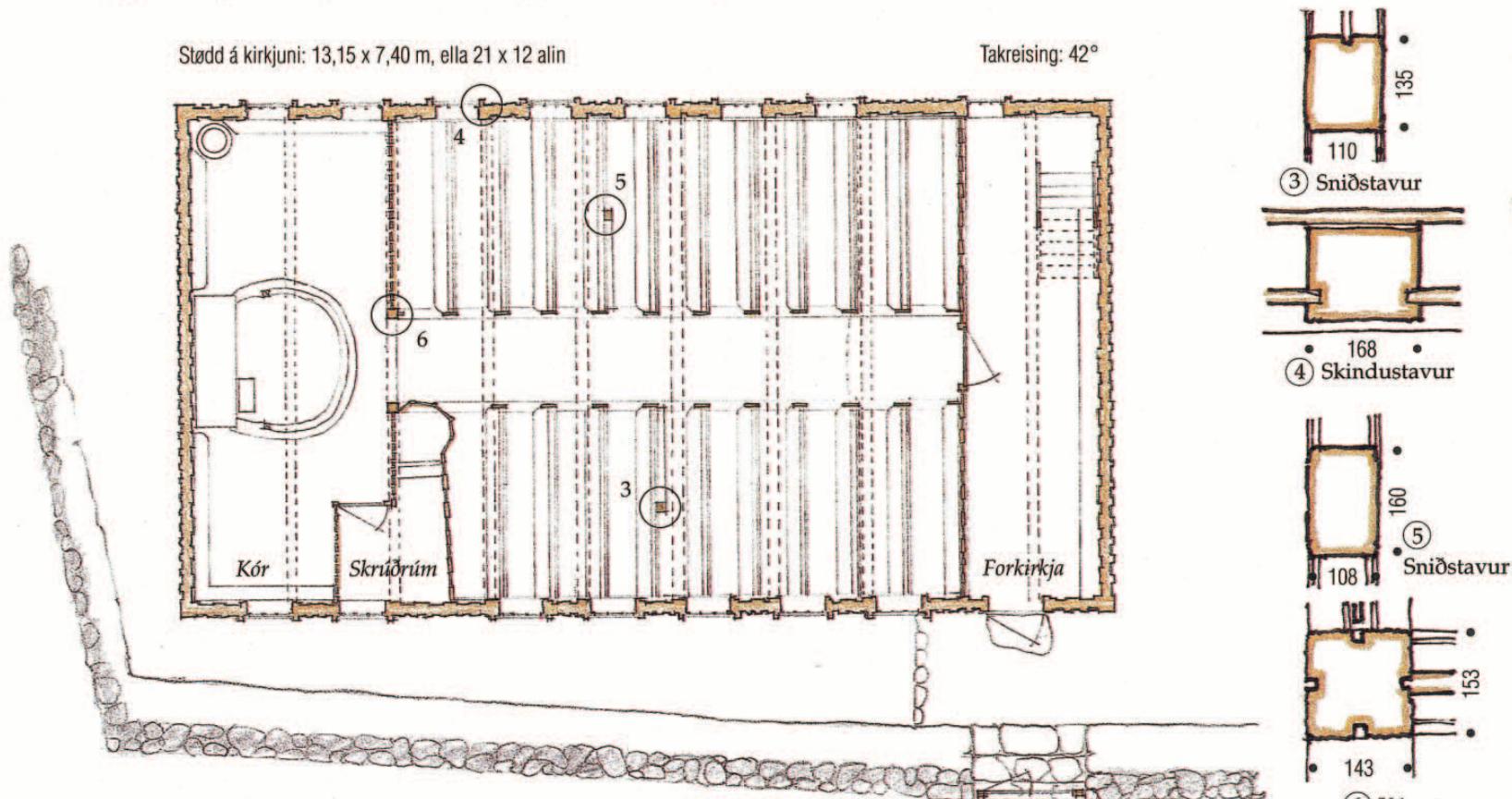
100 ár seinni er at kalla alt umskift. Kirkjan við flagtekjuni og kirkjugarðurin standa tó órord eftir. Húsini í Beitinum eru flutt burtur. Av Sjóvargarði hýkur hoylöðan so dánt uppi. Tinggarðshúsini eru tibetur varðveidd og sett í stand, enn restar tó flagtekjan og finu vindeygasprossarnir. Við Sjógv er framvegis miðdepilin í Kollafirði. Har er nú stórar sjálvtøkuhandil við uppíbygdum sparikassa, gamli skúli er vorðin bygdaráðshús; stórar skúli og svimjihóll, rótaverksmiðja, missiónshús

og eldri og nýggjari sethús eru bygd og ikki minst trivaligur bátahyllur, sum kom sum afturbót fyri fjöruna, sum púra hvarv. Biloldin krevur sít. Landsvegurin skar seg eirindaleyst í gjögnum og legði alt undir heilt, sum við strondina var. Vegurin kundi ligið ovari, men tá fór hann við stórum parti av fyrndarbönum. Ilt er at taka dagar ímillum, men horvin med alla er Gyðjubunnur, Brølaraneystið og Krákusteinur.

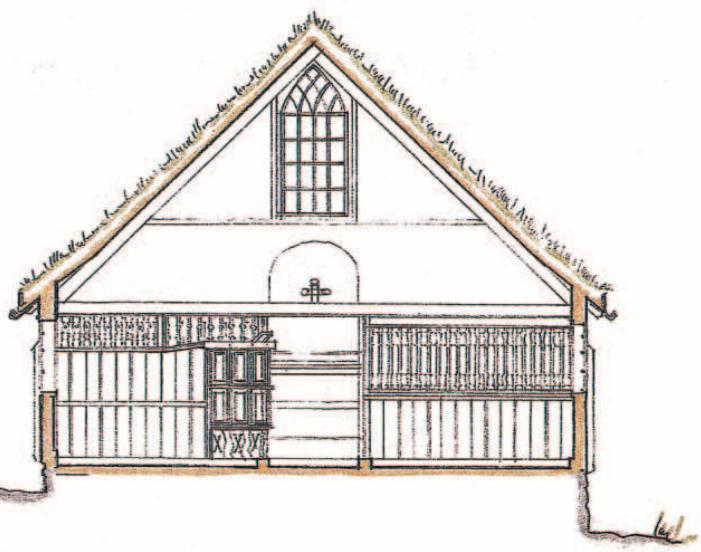

Longdarskurður, mót 1:100

Kirkjan varð í 1959 uppmátað av Birte Bjørn og Thorkild Dahl, arkitektlesandi við C. v. Jessen arkitekti sum lærara. (ogn Føroya Fornminnissavn). Flatmynd og skurðir í 1:100 og síðumyndir í 1:150 og rimar í kórsveggi og skrúðrúmi 1:10 hevur JPG strikuteknað eftir hesi uppmáting. Óll onnur uppmáting av kirkjuni í 1:20, 1:10 og 1:1 er mátað og teknað av JPG í 1994/95.

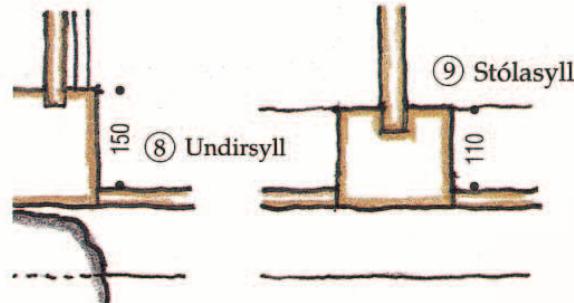
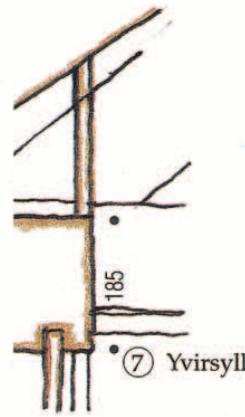

Flatmynd, mót 1:100

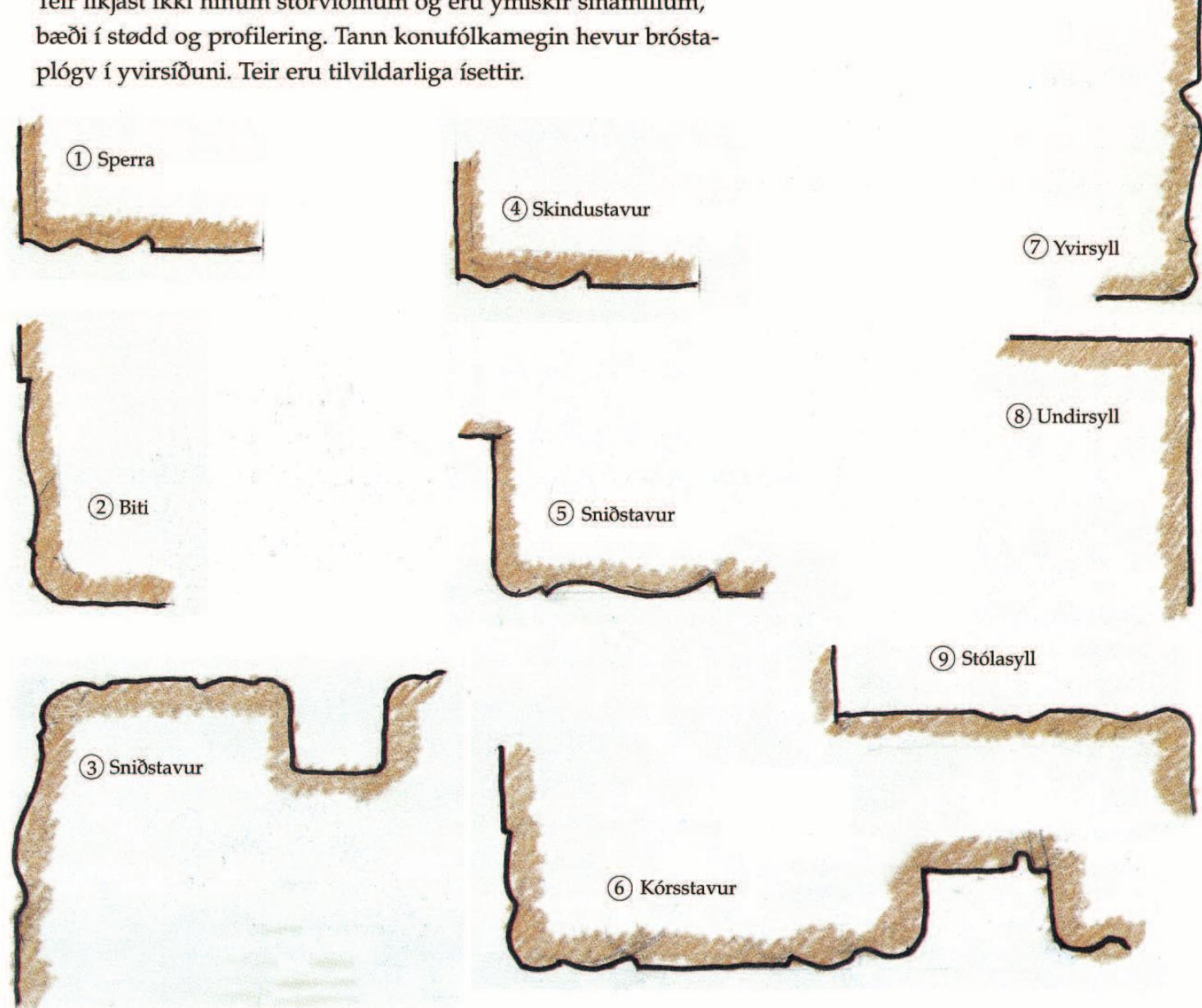

Tvörskurður, mót 1:100

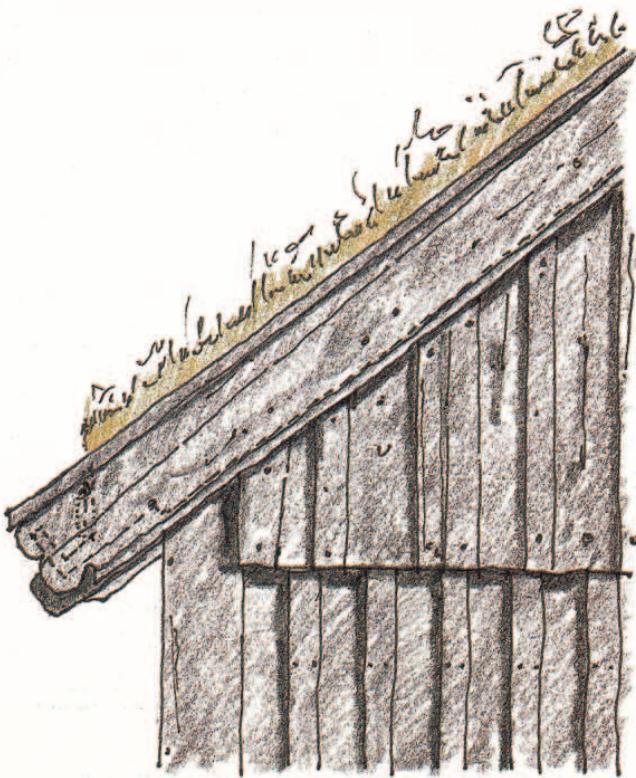
Teir báðir sniðstavirnir, 5 og 3 í miðjum kirkjurúmi, eru helst ísettir fyrir at styrkja um kirkjuna seinni enn 1837, tá ið kirkjan varð bygd. Teir líkjast ikki hinum stórvíðinum og eru ymiskir sínámillum, bæði í stødd og profilering. Tann konufólkamegin hevur bróstaplógv í yvirsiðuni. Teir eru tilvildarliga ísettir.

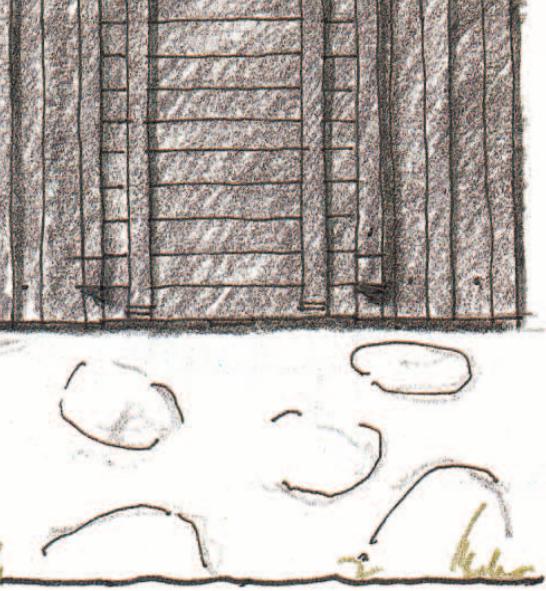
Serskurður, mót 1:10

Listhölvingar á stórvíðinum, mót 1:1

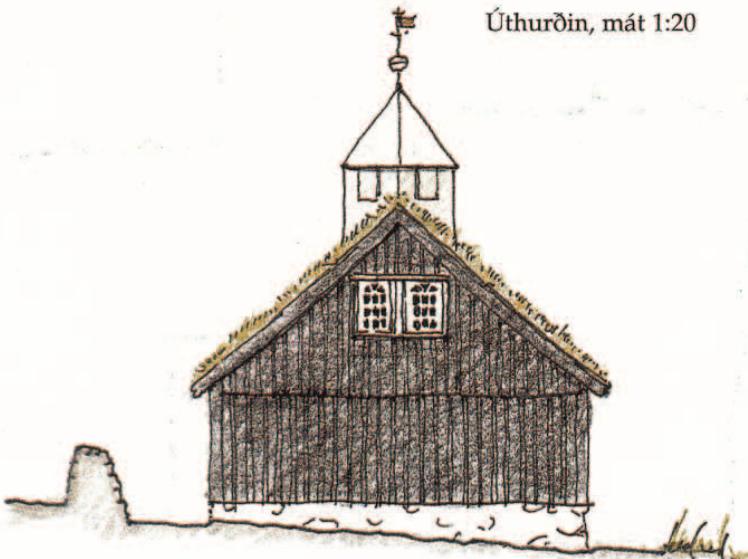
Vindskeið og partur av skjeldri vestureftir,
mát 1:20

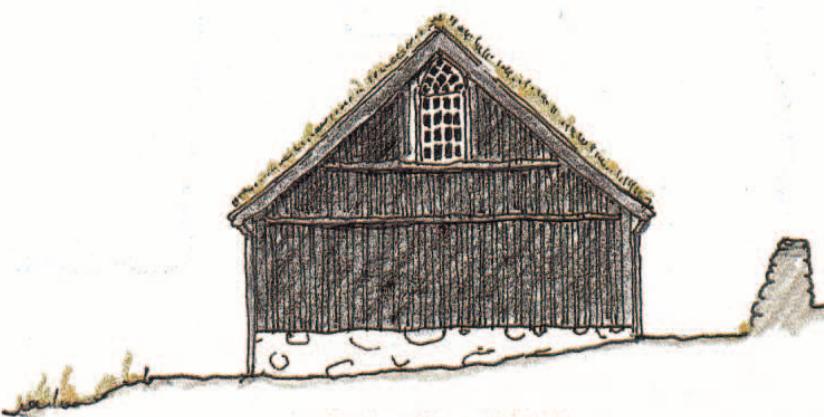
Vindeyga á suðursíðuni, mát 1:20

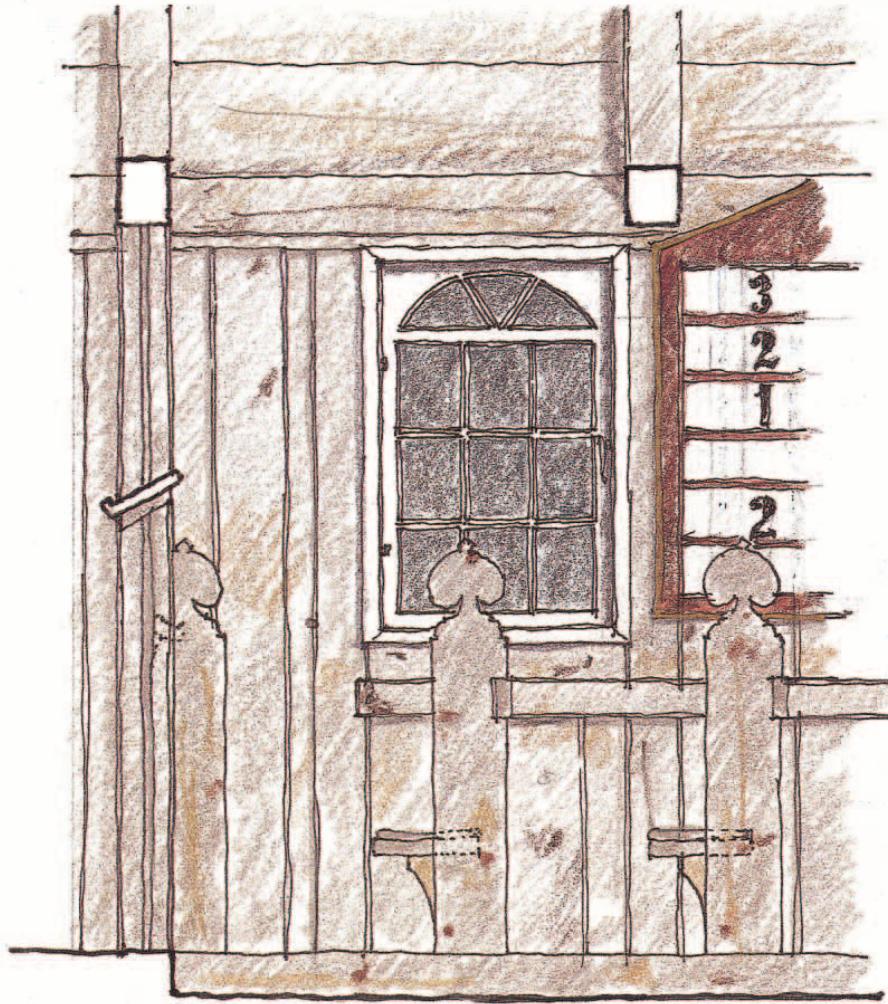
Úthurðin, mát 1:20

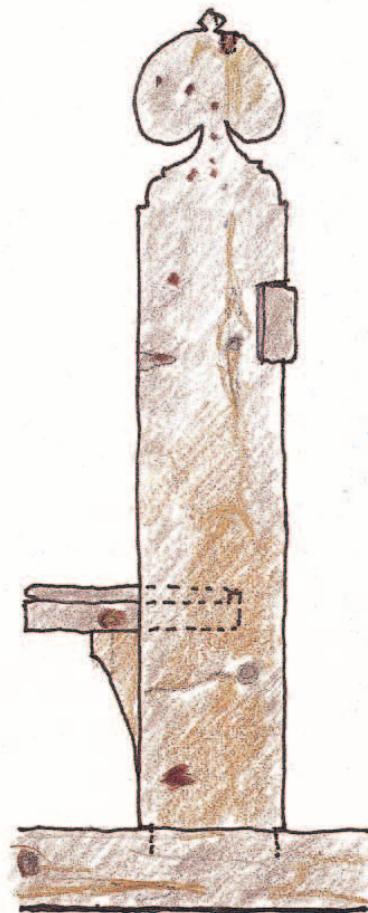
Vestureftir, mát 1:150

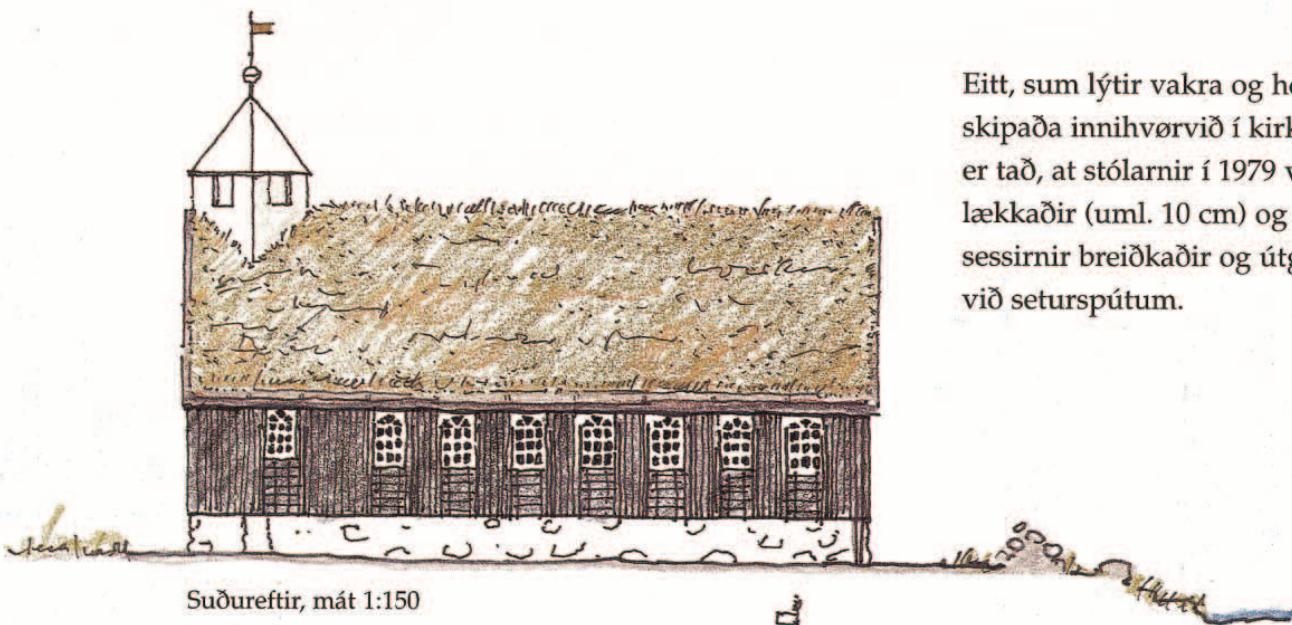
Eystureftir, mát 1:150

Fremsti partur mannfólkamegin, mót 1:20

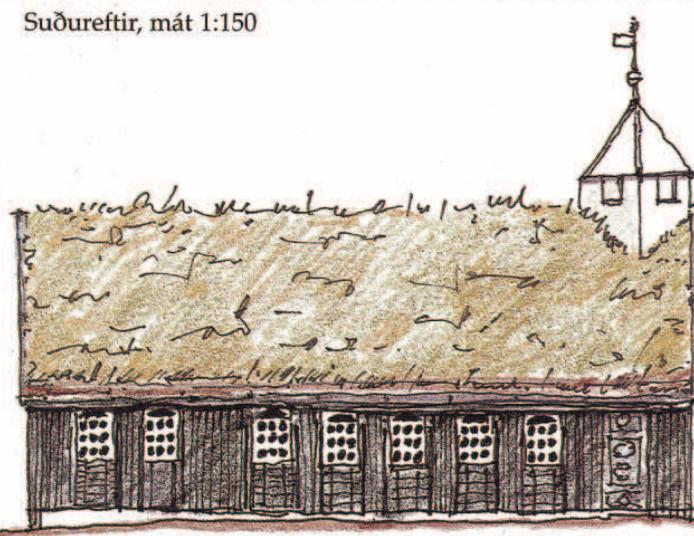

Stólavangi, mót 1:10

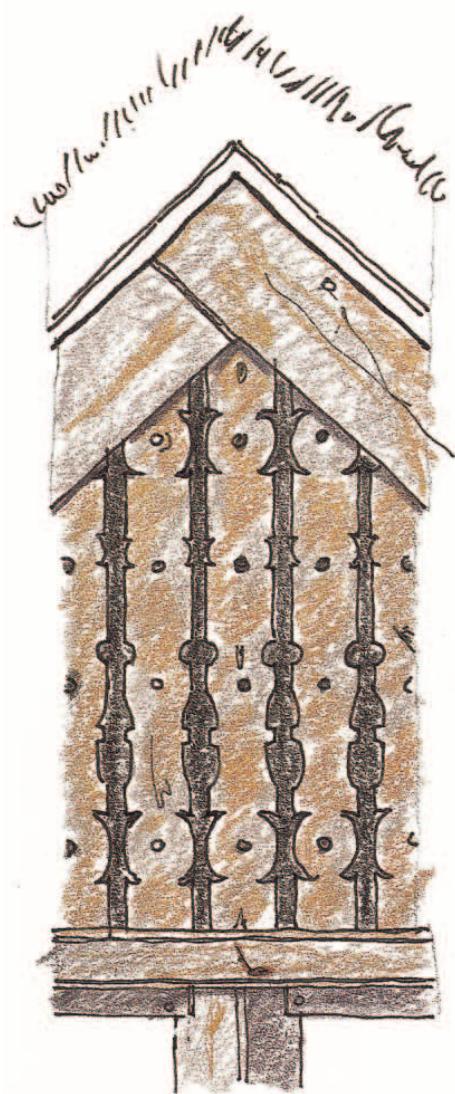
Suðureftir, mót 1:150

Eitt, sum lýtir vakra og heilskipaða innihvørvið í kirkjuni, er tað, at stólarnir í 1979 vórðu lækkaðir (uml. 10 cm) og sessirnir breiðkaðir og útgjördir við seturspútum.

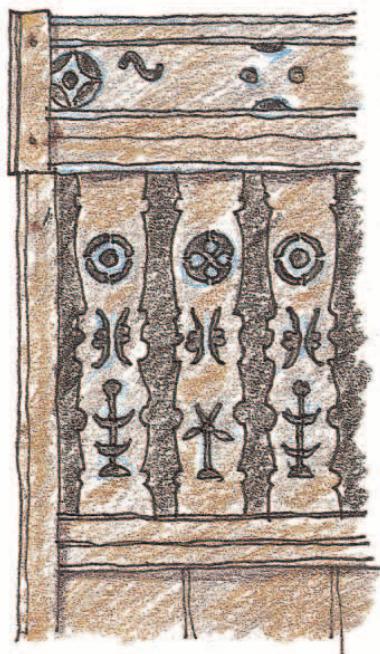

Norðureftir, mót 1:150

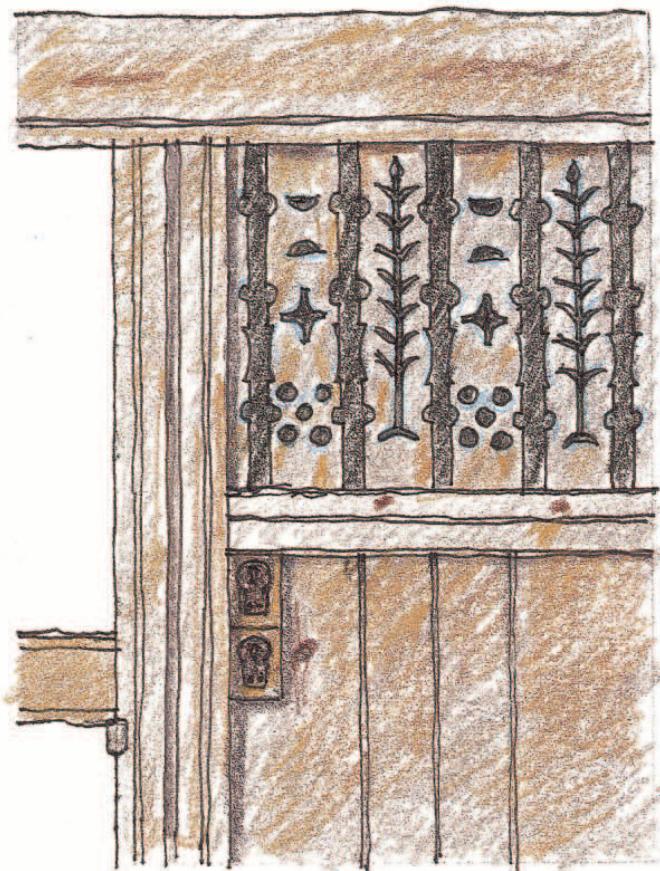
Tað at loftið varð gjort rúmari og styrkt við tveimur tunnum stálstroppum úr gólvbitum á loftinum í sperrurnar omanfyri fyri at bera urguvektina, er sera heppisliga frágingið av Díðriki Joensen.

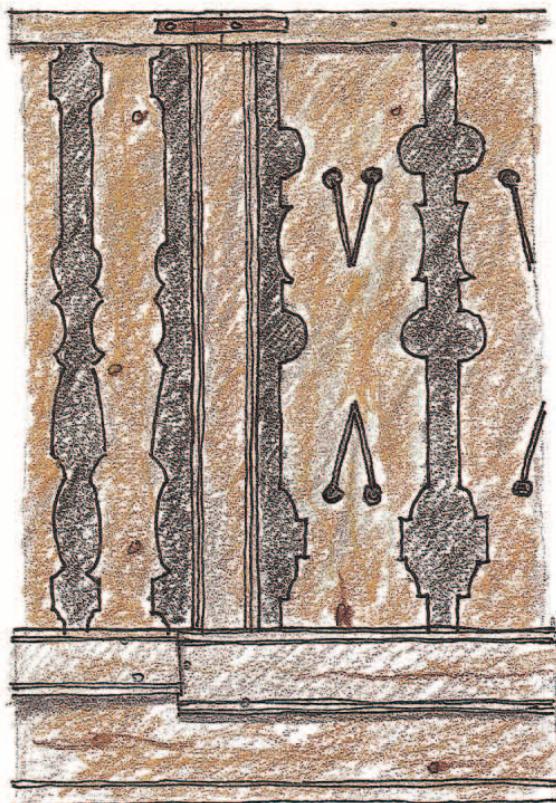
Rimar í mönu á loftinum

Rimar í skrúðrúmsveggi

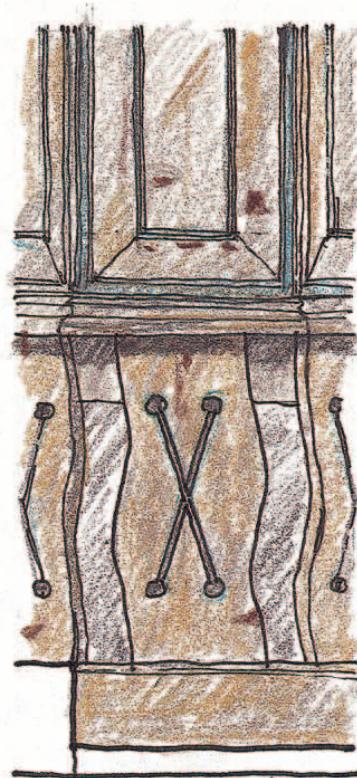
Kórsveggur konufólkamegin móti kórinum

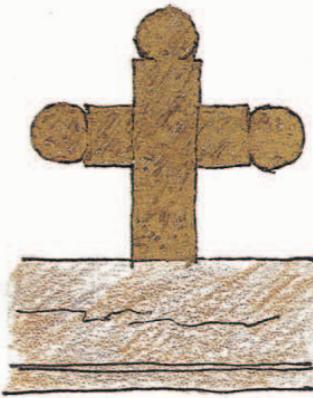
Rimar framman á loftinum

Rimarnar í kórsvegginum
 mannfólkamegin eru 21 í tali,
 uml. 830 mm langar, 90 mm
 breiðar og 13 mm tjúkkar. Hvør
 rimin er við fýra myndevnum,
 og triðja hvør rimin gongur
 aftur. Ólag er tó komið í
 raðfylgjuna, tí uttasta rimin átti
 at verið tann við lívstrænum,
 men so er ikki. Mynstrini eru
 uppstrikað eftir somu formynd,
 áðrenn tey eru útskorin, og tey
 hava somu stíleyðkenni.
 Útskeringarnar konufólkamegin
 og í skrúðvegginum hava onnur
 og einfaldari árin.

Rimarnar á loftinum eru tjykri
 (uml. 32 mm) og hava uppaftur
 øðrvísi snið.

Fótur undir prædikastólinum

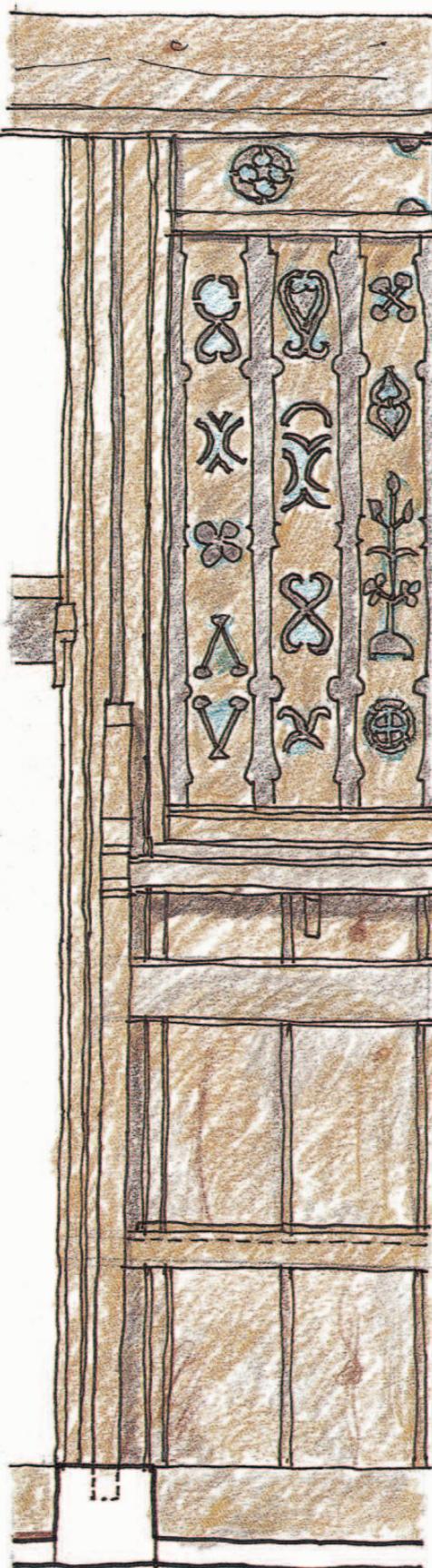
Gylti krossurin á
kórsbitanum

Lesifjölin

Miðpartur av knæfalli

Kórsveggur mannfólkamegin

Kollafjarðar kirkja

Tá ið kirkjan varð bygd í 1837

Jóannes Dalsgaard

Í árunum 1829-1847 vórðu nógvar kirkjur bygdar í Føroyum.

Hesar kirkjur, ið umboða nakað av tí besta í feroyskari byggisøgu, hava vakt áhuga langt út um okkara landamark, og tað er av góðum grundum, tí tær eru prógv um framúrskarandi handverk og byggilist.

Tað, sum m.a. eyðkennir hesar kirkjubygningar, er samljóð – harmoniur, utan eins og innan.

Utan samtykkja linjur, vinklar og litir á ein natúrligan hátt við landslag og bygdalög. Innandura eru kirkjurnar merktar av einum høgtiðardámi og einfaldum vakurleika, sum fær tann, sum stígor inn um gáttina, at kenna seg í samljóði við rúmið.

Tað, sum m.a. skapar henda virkning, er tann beri viðurin, tað vakra handverkið og listaverk, sum eitt nú teir útskornu kórsveggir, vit finna í teimum flestu kirkjum frá hesum tiðarskeiði.

Kollafjarðar kirkja er ein av hesum kirkjum. Hon er útvið 160 ára gomul. Her skal vérða greitt frá kirkjuni og teimum monnum, ið hava skapað hetta byggilistaverk.

Greinin byggir á skjalarannsóknir á Føroya Landsskjaliasavni, Sjællands Landsskjaliasavni og á frásøgnir frá góðum heimildarfólkum, ið skulu hava tøkk fyri beinasemi.

Teir spurningar, sum nomið verður eitt sindur við í hesi grein, snúgva seg mest um, nær kirkjan varð vígd, hvør ið hevur smiðað, og nøkur orð um hvønn smiðin sær.

Kollafjarðar kirkja, sum stendur á laðaðari grund, er úr timbri við flagtekju og torni. Hon stendur í fyrndargamla býlinginum við Sjógv, har ið hvussu er tvær, möguliga fleiri kirkjur hava staðið frammanundan. Á staðnum halda tey, at hendar kirkjan stendur nakað ovari enn hon, sum

Kirkjan vestureftir. Hesi vindeygu vórðu ísett í 1950.

var frammanundan, og sum varð bygd í 1750.

Spurningurin um at byggja nýggja kirkju í Kollafirði og í Kvívík varð reistur á vårtindi í 1837. Eitt sindur av kapping hevur verið í millum bygdirnar um, hvør skuldi vera fyrstur við nýggjari kirkju. Kollfirðingar vóru við yvirlutan, og nýggj Kirkja kom ikki í Kvívík fyrr enn í 1838.

Nakað bendir á, at tey í Kollafirði hava havt skund, og tað sigst, at hetta kom av, at mynduleikarnir høvdu ætlanir um at seta nýggju kirkjuna á øðrum stað.

Eftir skrivaðum keldum á Sjællands Lands-skjalasavni og Føroya Landsskjalasavni at döma er farið undir arbeidið við nýggju kirkjuna í Kollafirði í august 1837, og umleið tann 18. november sama ár stóð kirkjan liðug. Okkurt smávegis, eitt nú takrennur og portur, kom ikki fyrr enn nakað seinni.

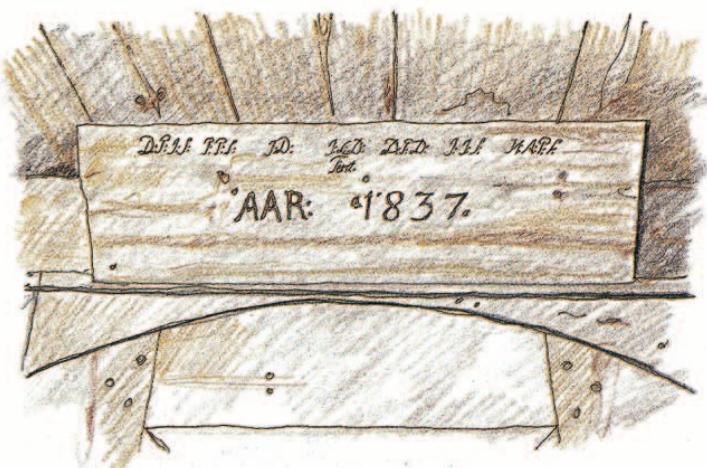
Nær kirkjan er vígd, er eitt sindur av iva um. Eftir mannasøgn í Kollafirði varð hon vígd fyrsta sunnudag í advent 1837. Hesin dagur fall á 3. desember 1837, men hetta er ikki í samsvar við skrivaðu keldurnar, sum benda á, at vígsludagurin var 18. november.

Tann 7. november skrivar Garde sóknarprestur og settur próstur til amtmannin, at hann »... agter løverdagen d. 18. d.m. at indvie Kollefjords kirke«.

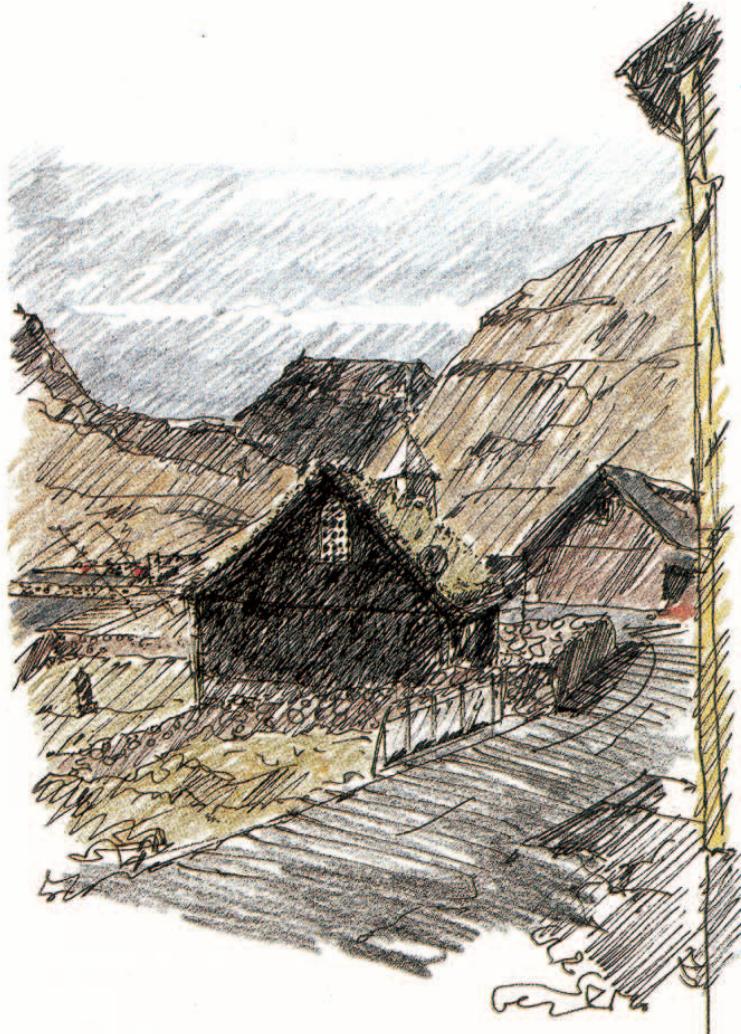
Nú kann tað væl hugsast, at vígsludagurin kortini hevur verið 3. des., antin tí at kirkjufólkinum ikki hevur dámað, at kirkjan skuldi verða vígd ein gerandisdag, ella tí hon ikki hevur verið liðug til tíðina.

Kollafjarðar kirkja er sera vøkur og er, sum allar hinar gomlu timburkirkjurnar, eitt heilskapað byggilistaverk.

Um tað nú er væl umhugsað og tilætlað er ikki lætt at gita, men tað hevur eydnast byggimeistarunum at forma eitt kirkjurúm við serligum dámi.

Navnabrettið yvir hurðini innar í kirkjuna

Kirkjan eystureftir, Skælingsfjall í baksýni

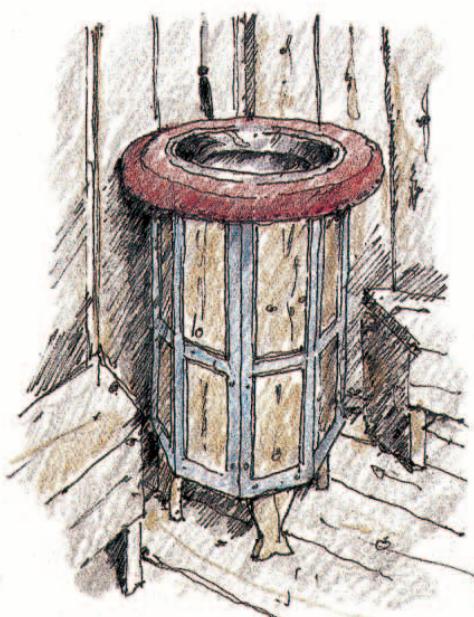
Smiðirnir

Hvørjir voru so smiðirnir, og hvat vita vit um menninar aftan fyri henda kirkjubygning?

Í Kollafirði eru nøvn teirra væl kend og kemur tað eitt nú av, at teir hava skorið sínar forbókstavar inn í eina fjøl uppi yvir innhurðini í forkirkjuni.

Fara vit til sögufróð folk í Kollafirði og til tær skrivaðu keldurnar, fáa vit at vita, at aftan fyri hesar forbókstavar goyma seg nøvnini: Daniel Peter Jacobsen, Poul Poulsen, Joen Djurhuus, Jørgen Landt Djurhuus, Daniel Pauli Djurhuus, Jacob Jacobsen yngri, Hans Andreas Poulsen, allir úr Kollafirði.

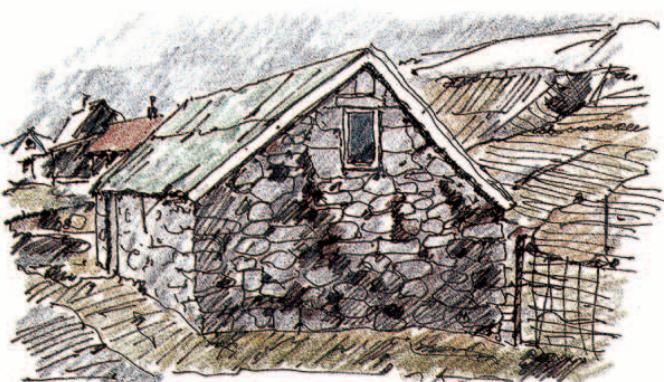
Tað hevði verið áhugavert at fingið eitt sindur at vita um bakgrundina hjá hesum monnum. Men tíverri er tað ikki so ógvuliga nögy, vit vita um teir uttan føði- og deyðaár, bústað teirra og so hetta, at teir hava verið bøndur, timbur- og jarnsmiðir, traðarmenn, útróðrarmenn og snikkarar.

Dánjal Petur á Kjalnesi gjørði doypifuntin. Tinfatið er stemplað 1762.

Dánial Peter Jacobsen (1795-1872) og *Jacob Jacobsen eldri* (1787-1869) voru bröður og synir Jákups á Miðgerði. Hesin Jákup hevur ikki verið við til alt smíðiarbeidið. Tí er tað helst sonur hansara, sum eisini æt Jákup, sum er nevndur á navnafjolini í forkirkjuni.

Dánjal Petur stóð fyrir arbeiðinum. Hesin Dánjal Petur sigst at hava sight úti sum ungar og gjördist seinni uppsitari á Kjalnesi. Hann varð síðan róptur Dánjal Petur á Kjalnesi. Hann keypti eisini ta gomlu kirkjuna, sum varð bygd í 1750, fyrir 102 ríkisdálar, men hann hevur helst selt ein part av viðinum víðari til nakrar av sínum bygðarmonnum.

Á Stuttateigi. Húsini hjá Elini Jákupsdóttur.

Dánjal Petur fór til Danmarkar í mai 1836 og var burturi tað mesta av einum ári. Hann var tá 42 ára gamal og er tí neyvan farin í læru. Hann kann tó vera farin at nema sær meira kunnleika í handverki sínum.

Teir tríggir skyldmennir Dánjal Petur, Jákup og yngri Jákup høvdú gott í at bregða sum handverkarar við tað, at teir vóru ávikavist synir og abbasonur Jákups við Gjónna, ið var tiltikin smiður.

Eldri Jákup var bóndi á Miðgerði. Sonurin Jákup, sum var við til alt arbeiðið við kirkjuna, livdi 1810-1890.

Doypifunturin

Av skjólum sæst, at Dánjal Petur hevur gjört doypifuntin. Hann hevur eisini málað listarnar rundan um speglini ella fyllingarnar við einum ljósabláum pastelliti og klætt kantin við reyðum klæði.

Hesin doypifuntur, sum er sekshyrntur, er sera vakur og hóskar væl til kirkjurúmið annars. Hann minnir í sniði um prædikastólin, og onkur heldur tí, at Dánjal Petur eisini hevur gjört hann.

Í hesum sambandi kann eisini verða nevnt, at Dánjal Petur í 1840 gjördi ein doypifunt til Kvívíkar kirkju og portur á kirkjugarðin í Kollafirði.

Bröðurnir Dánjal Petur og Jákup á Miðgerði bygdu eisini húsini á »Stuttateigi« til systrina Elin, og hesi hús standa uppi enn.

Poul Poulsen róptu teir »Gamla Skálápól«. Hann var föddur í 1812 og doyði 11. apríl 1888, og var

Húsini á Todnesi haðani Hans Andreas Poulsen var ættaður

úr Skálanum á Todnesi. Hann var træsmiður og skuldi vera tiltikin vælgjördur maður og er annars kendur fyrir at hava gjort orðatakið »*Eingin skal keypa bát frá rökjutum manni*«.

Hetta verður lagt út soleiðis, at ein lutur kann vera so væl røktur, at hann ikki tolir at skifta eigara.

Húsini hjá Gamla Skálapól eru til enn.

Hans Andreas Poulsen f. 1814 – d. 2. mars 1880, var úr Todnesi. Hesi hús eru til enn. Hann búsetti á Gørðum, har hann bygdi sær hús.

Hans Andreas var giftur við dóttur Dánjal Petur á Kjalnesi, Súsonnu. Tey áttu fleiri börn, teirra millum Enok á Frælsinum í Havn og Wensil Andreassen á Velbastað.

Teir, sum nú restar í at umrøða og sum eru nevndir á navnafjolini í forkirkjuni, eru brøðurnir *Jørgen Landt Djurhuus* f. uml. 1805 og deyður 30. apríl 1857, *Daniel Pauli Djurhuus* f. 1808 – d. 12. maí 1886 og *Joen Djurhuus* f. 1808 – d. 9. sept. 1887. Dánjal Pauli og Jógvan, eisini nevndur Prestjógvan, vóru tvíburabroður. Teir tríggir vóru synir Jóhonnu Mariu Jensdatter og Jens Christian Djurhuus við Sjógy, so teir høvdu listaligar gávur í báðar ættir at breðga til.

Um Dánjal Paula vita vit, at hann flutti inn á Mýruna í Kollafirði, har hann búði alla ævi sína.

Hann livdi av at smíða hús, velta og rógvu út.

Bróðurin Jógvan flutti fyrst til Sands og seinni til Skopunar, har hann livdi til 1887.

Í 1835 fór Jørgen Landt Djurhuus niður at læra til snikkara og er júst afturkomin, tá ið arbeidið við nýggju kirkjuna í Kollafirði skuldi byrja í 1837.

Kórveggurin

Tann, sum vitjar Kollafjarðar kirkju, ansar alt fyrir eitt eftir útskornu úthurðini og vakurt tilevnaða vegginnum millum kór og skip.

Úthurðin er prýdd við eini krúnu, einum navnamerki og eini rósettu. Men hon er so nögv tjørað, at alt hetta ikki sæst væl. Henda hurð minnir nögv um úthurðina í Porkeris kirkju frá 1847.

Í kórvegginum eru rimarnar prýddar við vøkrum, einföldum myndum, sum antin eru skornar ella sagaðar út. Hesar myndir ímynda eins og í øðrum kirkjum frá tiðini 1829-1847 trø, hjørtu, tímagløs, smærur, keldur, hjól o.m.a.

Her skal ikki verða gjord nokur roynd at tulka hesar ímyndir, men bert verða víst á, at talan er um framúrskarandi handverk fyrir ikki at siga listaverk.

Sögan um hesa skurðlist er ikki endaliga skrivad enn, men vónandi fer onkur við kunnleika til

Kirkjan norðureftir

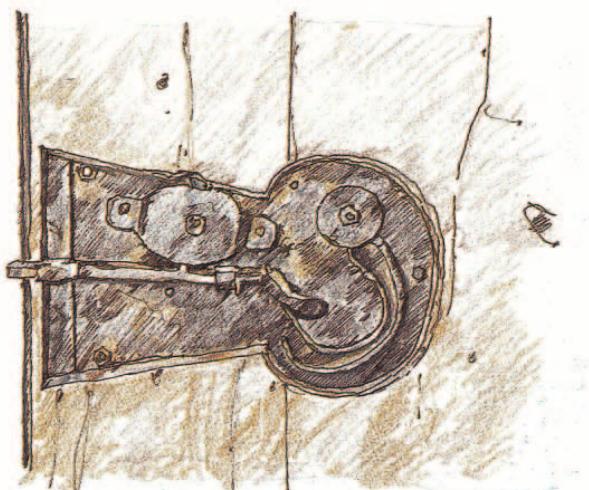
byggisøgu og fólkalist einaferð at geva okkum eina nágreiniliga lýsing av útskeringunum í teimum gomlu timburkirkjunum. Tað hava listamenninir uppiborið, og tað hava tey folk uppiborið, sum trúliga hava røkt og hjúklað um hesar bygningar og soleiðis varðveitt nakað av tí besta av byggisøgu okkara.

Listamaðurin

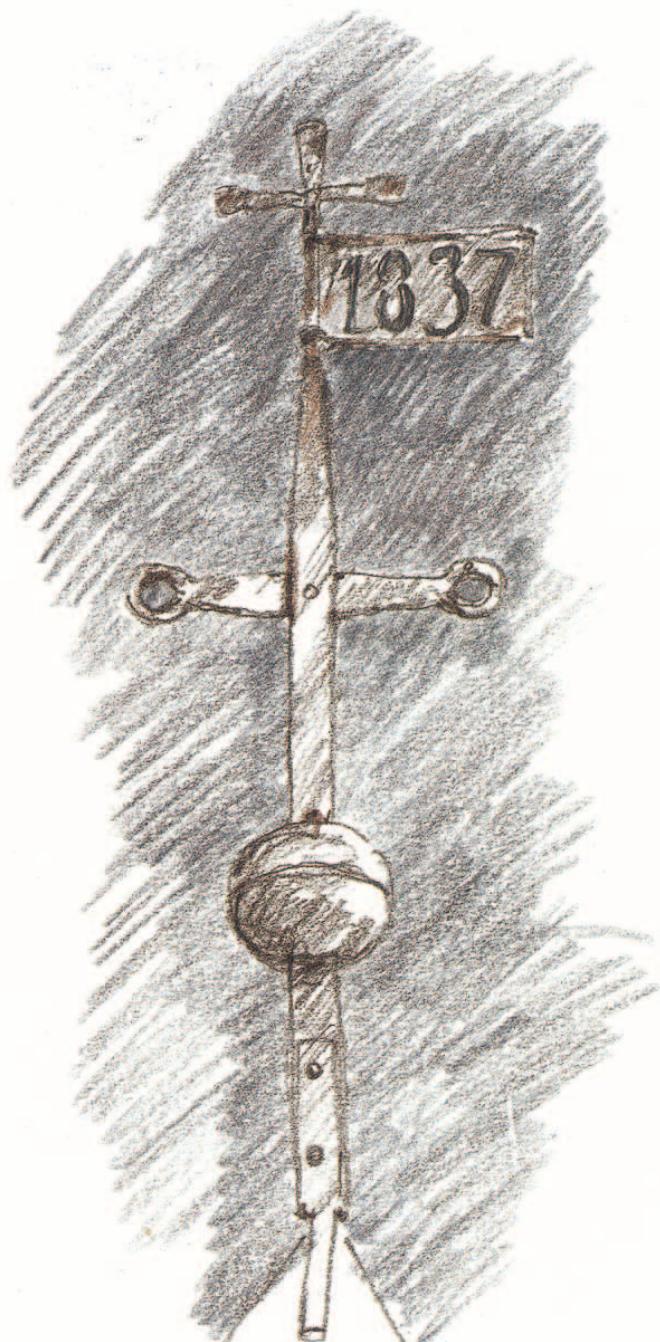
Hvør er so meistarinn fyri hesum báðum verkum, kórsveggi og úthurð?

Sum longu nevnt bendir alt á, at talan er um *Jørgen Landt Djurhuus*, men samstundis mugu vit viðganga, at vit eingi prógv hava fyri hesum í teimum skrivaðu keldunum, sum annars innihalda nógvar upplýsingar um teir kirkjubygningar, sum her eru umtalaðir. Men allar munnligar keldur benda á, at tað er Jørgen Landt Djurhuus. Hann lærði til snikkara í Keypmannahavn 1835-1837. Hervið verður tó ikki sagt, at hann hevur tikið hugskotið til ímyndirnar í kórsvegginum við sær úr Danmark. Tað er tað lítið, sum bendir á.

Harafturímóti kann kveikin til prýðið á úthurðini vera nakað, hann hevur fingið í Danmark, tí hesi prýði umboða ein heilt annan stíl enn myndirnar í kórsvegginum og prýðingin í kirkjuni sum heild.

Lásið í úthurðini, sum Johannes Michelsen, kleinsmiður í Havn gjørði.

Spírið, sum Per í Nesinum helst hevur gjört. Petur Elias Debes, í Fornanum eftirgjørði í sama líki í 1930 árunum.

Hvat meira vita vit um mannin Jørgen Landt Djurhuus og bakgrund hansara?

Umframta tað, sum longu er nevnt um, at hann hevði lært í Danmark, er tað tíverri ikki nóg vit vita, men nakað vita vit kortini.

Vit vita, at hann flutti inn á Strendur saman við bróður sínum Jósupi. Sjóvarbóndin átti eina hálmörk á Strondum og hana settust teir á. Jørgen

búði úti í Lág, men ikki tykir eyðnan at hava fylgt honum. Hann sigst at hava verið fátækur maður, og tað sær ikki mætari út, enn at hann hevur mist ta jørð, sum hann sat við. Hann var giftur við Reginu Poulsdatter úr Kollafirði og tey flestu av teim eldru hava helst hoyrt um sonin Poul, nevndur Ginupól eftir mammuni Reginu.

Vita vit lítið um lív Jørgens, so vita vit tó, hvussu hann hevur sæð út, tí Pløyen hevur lýst hann væl í passinum 2. juli 1835. Tá í tíðini skuldi ein hava pass fyri at ferðast millum Danmark og Føroyar, og passið hjá Jørgen Landt Djurhuus er enn til skjals á Føroya Landsskjallasavni. Pløyen sigur um Jørgen:

»... at ungkarl Jørgen Landt Jensen Djurhuus, 29 aar gammel født i Kollefjord udi Strømø blandt Færøerne har lysebrunt haar og blaa øyne, er temmelig før af Wext og middelmaadig af Bygning, taler dansk og færøisk...«

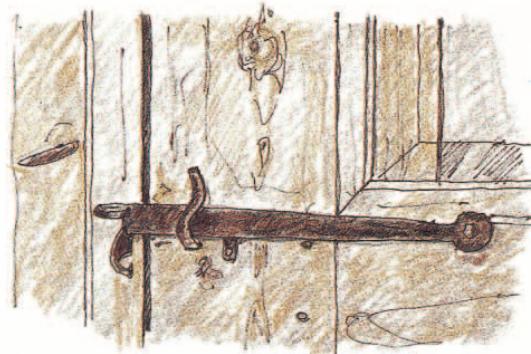
Vit hitta eisini Jørgen í rímunu um Djurhuusar slektina, sum Heini Djurhuus Innan Glyvur hevur yrkt:

Á Strondum vóru tveir
ja, Jørgen og Jósup so kallaðust teir.
Jørgen í Lánni og Jósup í Dal
og børnini hjá Jósup vóru átta í tal
og børnini hjá Jørgen vóru bert tvey
Eva og Pól vóru tey.

Jørgen Landt Djurhuus gjørðist ikki gamal maður. Hann doyði 30. apríl 1857 bert 52 ára gamal og hevði tá leingi verið heilsuveikur.

Aðrir smiðir

Umframt teir smiðir, sum her hava verið nevndir, hava aðrir menn verið við til ymisk arbeidi í sambandi við Kollafjarðar kirkju 1837.

Hongsł og klinka, sum Magnus Magnussen, undan Garðsenda í Hósvík, gjørði.

Upprunaliga hevur kirkjan havt átta vindeygu og tey hava helst øll verið á suðursíðuni.

Hesi vindeygu, sum fyri ein part eru tey somu sum í 1837, hevur *Poul Joensen Nolsøe* gjört. Hesin Poul Joensen er væl kendur undir navninum *Pól i Búð*, føddur uml. 1791 og deyður 14. juni 1857. Hann var sonur Jógvan úr Abbastovu, ið var elsti bróðir Nólsoyar Páls. Pól í Búð hevði lært til snikkara í Keypmannahavn 1818-1819, eftir tí John Davidsen upplýsir í Varðanum 38. bd. Hann var giftur við Súsonnu, dóttur Jóannes í Dalsgarði í Skálavík.

Pól í Búð hevur eisini gjört krossin á altarinum í Nólsoyar kirkju. Hann var hegningur maður og skal hava skorið talvfólk og gjört innbúgv, sum enn er til úti í Nólsoy.

Pól í Búð gjordi eisini vindeyguni til ta kirkju, sum varð bygd í Kvívík 1838.

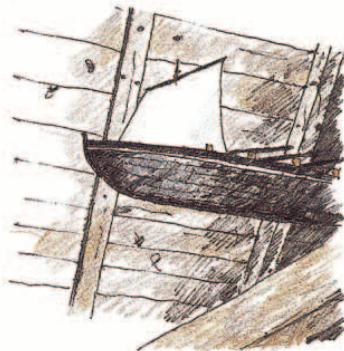
Vindeyguni í Kollafjarðar kirkju eru av einum serligum sniði og líkjast frá vindeygunum í hinum gomlu timburkirkjunum. Tey eru bogað í erva og hesin begin er býttur upp í tríggjar rútar við radiert stillaðum sprossum. Teir, sum seinni hava gjort vindeyguni á norðursíðuni, hava sum tað sæst ikki gjort bogarnar á sama hátt, sum Pól gjordi teir, hvør grundin so kann vera til tað.

Í vökru úthurðini situr enn upprunaliga lásið frá 1837. Hetta lás hevur *Johannes Michelsen*, Jóannes Kleinsmiður, í Tórshavn gjort. Jóannes livdi frá uml. 1765 til 18. november 1843.

Síðan er bert at nevna tríggjar mans, sum hava gjört smærri arbeiði við kirkjuna í árunum 1837-40.

Ein teirra var *Poul Simonsen*, eisini nevndur Viðareiðispól. Hann var műrari í Havn og spekk-aði kirkjugrundina uml. 1840. Hesin Viðareiðispól var føddur í Mikladali uml. 1781 og doyði 1851 í Havn.

Borðbátur frá 1968
til minnis um
Dánjal Hansen, ið
slerdi út við *Lieut-
nant Vedrines* 1938

Magnus Magnusen (1813-1865) undan Garðsenda í Hósvík hevur gjort ymiskt jarnsmið, t.d. klinkur og hongsl. Hann hevði verið húskallur hjá Peri í Nesinum og hevur helst lært jarnsmið har.

Kirkjan fekk eina nýggja lykt í 1838 og hana gjordi *Lucas Jacobsen*, ættaður av Sundi.

At enda er um smiðirnar at siga, at nakrir av teimum eisini vóru við til at smíða kirkjuna í Kvívík í 1938. Teir vóru Pól í Búð, Nólsoy, Dánjal Petur á Kjalnesi, Skálápól, Hans Andreas, Jørgen Landt og Prestjógvan. Tað er tí ikki óhugsandi, at Jørgen hevur skorið rimarnar í kórvegginum í gomlu kirkjuni í Kvívík, og tað sigst, at nakrar av hesum rimum vórðu fluttar í ta kirkju, sum nú stendur har.

Aftan á hesi orð um arbeiðið við at byggja kirkjuna í 1837, kann verða skoytt uppí, at kirkjan hevur finguð umfatandi umvælingar fleiri ferðir seinni í tiðini.

Jóannes Dalsgaard

Heimildir

Føroya Landsskjalasavn, Sjællands Landsskjalasavn. Hans (Hasse) Johannesen, Jóannes Hansen Ásla Geyti, Kollafirði, og Anna Sofía í Vági, Tórshavn.

Kollafjarðar kirkja

Søgan síðan hon varð bygd

Eftir N.P. Djurholm

Í árinum 1888 fekk kirkjan eina høvuðsumvæling. Helst varð alt takið útskift, tí keypt vórðu m.a. 1353 pund av finskari nævur, plankar, tróðurviður, brettir, seymur o.a.

Smiðirnir voru: Christian Jensen, Solitude, Jens Henrik Djurhuus úr Tinggarðinum, Johan Hansen, Poul H. Poulsen og Andreas Samuelsen. Hesir tríggir seinast nevndu voru helst eisini kollfirðingar. Umvælingin kostaði tilsamans 591,79 kr.

Árið eftir helt táverandi kirkjuverji, Peter Mohr Dam, uppboðssølu yvir tilfarið, ið varð útskift, m.a. nævur og viður. Selt varð fyri 13,71 kr. Har ímillum var eisini ein messuskjúrta, ið fór fyri 0,81 kr. og ein altardúkur fyri 0,25 kr.

Í 1891 fekk kirkjan 5 vindeygu afturat á norðursíðuna. Jákup Jensen við Gjónna smiðaði fýra og Jens Henrik Djurhuus í Tinggarðinum tað eina, tað vestasta, ytsta, av hesum vindeygum. Tey fingu sama sniðið, sum hini bæði á norðursíðuni. Rútnir í bogunum eru tó ikki deildir við sprossum eins og teir á suðursíðuni.

Leingi hevði verið tosað um, at ov myrkt var í kirkjuni. Sum dømi skal her verða nevnt, at 19. jan. 1868 skrivar Hans Jørgen Lohmann, sóknarprestur, til kirkjuinspektiónina: »Kolleffjord Kirke i god Stand, dog temmelig mørk for Kirkelæseren og dem, der sidder paa Loftet.«

Men orsókin til, at vindeyguni komu tá, var helst tann, at kirkjusýnið í 1889 kravdi tað. Teir skrivaðu til Føroya kirkjuinnspektion:

1. Der maa anbringes 5 Stk. vinduer paa kirkens Nordside, da Kirken ikke faar tilstrækkeligt Lys fra vinduerne paa Sydsiden.

Vindeygað og úthurðin í norðursíðu

2. Kirken trænger til at tjæres, Taarnet og Vinduerne til at males. Dette Syn ville vi, om forlanges, med Ed bekrafte.

Kolleffjord, d. 19. juni 1889

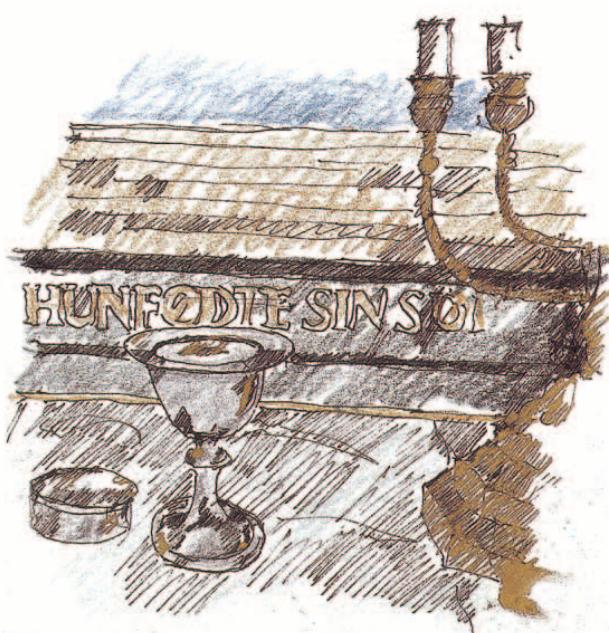
Thomas Debes (kirkjuverji)

D.J. Petersen (byggikönur)

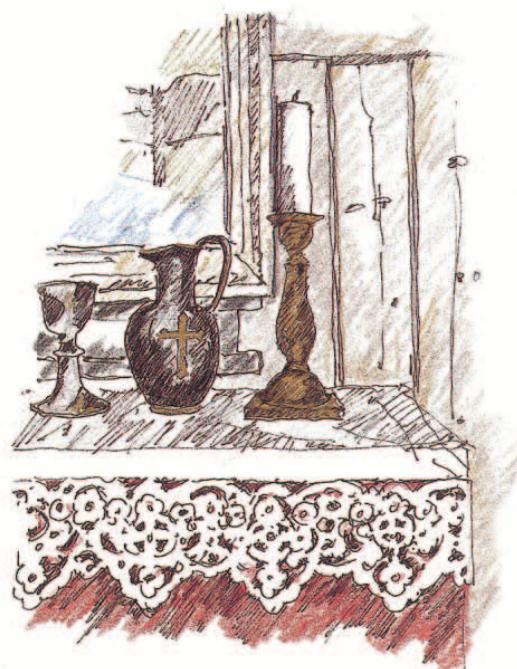
Áheitanin varð send frá sóknarprestinum Iver D. Petersen (sjálvandi við viðmæli hansara) til Færø Amt og Provsti.

Sýnsmenninir ynsktu 5 vindeygu, og tey komu, sum áður nevnt, í 1891. Samstundis varð kirkjan tjørað og málað.

Vindeygað í kórskjøldrinum kom nakað áðrenn tey á norðursíðuni. Tað var sera vakurt í sniði. Peter Jacob Hansen úr Heimistovu á Glyvrum skal eftir frásøgn hava smiðað tað fyrra, ið har stóð. At eisini leingi varð tosað um hetta vindeygað, áðr-

Oblateskja frá 1958, silvurkalikur og diskur frá 1694-kirkjuni og Sjeyarmaður ljósastaki frá 1930

Messingstaki frá 1750-kirkjuni, vínkanna frá uml. seinasta aldamóti og silvurkalikur stemplaður 1734

enn tað kom, sæst í einum kirkjusýni frá 1872. Har stendur millum annað:

»Kollefjord Kirke: ... De ældre Mangler ere afhjulpe, dog er det ved Synet 1866 foreslaaeede Vindue i østre Gavl endnu ikke anbragt af Frygt for, at det ikke skal kunne gjøres tæt...«

Vindeyguni í vestara skjeldri komu ikki fyrr enn í 1950. Tey vórðu gjørd á snikkaraverkstaðnum hjá Kristoffuri Toftenæs í Havn og hava sama snið sum vindeyguni á suðursíðuni. Díðrikur Joensen, byggimeistari í Kollafirði, nú í Tórshavn, stóð fyrir hesum arbeiði.

Í árinum 1950 fekk kirkjan eina umfatandi umvæling. Samstundis sum hon fekk vindeygu á loftinum, í vesturskjeldurin, varð tað vestasta vindeygað á suðursíðuni í kirkjuskipinum vegna rot útskift. Tað varð eisini gjørt á verkstaðnum hjá Kristoffuri Toftenæs. Takið var endurnýggjað, nævurin vegna aldur og leka útskiftur við vanligt takjarn og flagað aftur av nýggjum. Samstundis varð loftið víðkað, so pláss kundi verða fyrir orglinum har uppi; tað stóð tá í kórinum. Díðrikur Joensen stóð fyrir hesum arbeiði, og Thomas Joensen,

bóni á Kjalnesi, legði nýtt flag á takið.

Í 1962 varð eysturendin bjálvaður og umvældur. Í 1964 varð suðursíðan bjálvað, fekk nýggjan klædning, lúkurnar vórðu umvældar og partvis útskiftar, og í 1965 varð nýtt tak lagt á tornið, taklekar vórðu tettir o.a. Peter Elias Debes, smiður, gjørði hesi arbeiðini.

Í 1974 varð vindeygað í kórskjeldrinum útskift við eitt nýtt, ið gjørt varð á snikkaraverkstaðnum hjá Kurt Hansen & Lorentzen á Langasandi í Kollafirði. Tað skuldi hava sama snið sum gamla vindeygað, og tað eydnaðist partvis. Daniel E. Johannessen, smiður, setti vindeygað í og gjørði samstundis aðrar neyðugar ábøtur har.

Í 1981 fekk eystari skjöldur ábøtur, tornlúknar tettar, kirkjan tjørað og málað, og grundin varð hvítkað. Karstin Joensen gjørði arbeiðið.

Í 1982 vórðu gjørdar umfatandi umvælingar og ábøtur. Byggimeistararnir Díðrikur Joensen og Karstin Joensen skipaðu fyrir arbeiðnum. Millum annað varð takið skift. Jarnið undir flagnum útskift við dubbaplast við bjálving undir og flagað aftur.

Innandura

Í 1979 varð alt gólvið í kirkjuni tikið upp, og fleiri undirslög lögð aftur at teimum verandi, bjálving lögð niður í tey, og sama gólvið lagt á aftur. Samstundis vórðu stólabeinkirnir lækkaðir eitt sindur, og skáp varð gjört um el-málaran inni í kóri. Daniel Johannesen gjørði hesi arbeiðini. Í 1980 varð farið yvir til serkalikanýtslu, keyptir vórðu 100 kalikar, og Daniel E. Johannesen tilevnaði pláss teirra. Í 1982 varð loftsgólvið styrkt, við at tvær jarnstengur vórðu festar frá ytsta gólvbjálkanum á loftinum upp í tvær sperrur fyri harvið at styðja gólvið. Díðrikur Joensen gjørði arbeiðið.

Í 1983 varð seinasta umvæling í kirkjuni gjord, eftir at ein bilur hevði rent á hana inn ígjøgnum eysturendan. Hesum arbeiði stóð Díðrikur Joensen fyri.

Háatalaraútgerð varð keypt í 1984 og sama ár varð vatn lagt inn í sakristiið. Arbeiðið gjørði Høgni Joensen ókeypis. 1986 fekk kirkjan innlagt »teleslyngu«.

Ljósakrúnurnar

Í 1890 gav Poul Næs, táverandi lærari í Kollafirði, kirkjuni eina træ-ljósakrúnu, sum hann sjálvur hevði gjört. Við sínum 8 livandi ljósum varðveitir hon gomul minni um vakra handverk hansara.

Í árinum 1907 (árstalið eftir mannafrásøgn) gav Marius Thomsen, keypmaður í Kollafirði, kirkjuni eina messengljsakrúnu – ta størru, ið har hongur.

Í 1968 gav Jóhan Hansen, trúboðari, ættaður av Garði í Kollafirði, kirkjuni ein borðbát – áttamannafar – at heingja upp í kirkjuni til minnis um beiggjan Dánjal, ið varð sligin út av skonnartini »Lieutenant Vedrines« á Suðurlandinum á vári 1938.

Frammanundan hevði hon einans havt stearinljós at lýsa upp við; tey voru í ljósakrúnunum, á loftinum, í kórsgáttini á træstaka, í hvørjum vindeyga trý ljós á træstakum, á bonkarveingjunum, í forkirkjuni á træstakum og á loftinum á træstakum.

Aðrir lutir

Aðrir lutir, sum helst eru úr kirkjuni framman undan hesari, er kalikurin, ið er stemplaður í Keypmannahavn í 1734, og teir báðir messinglejósastakarnir á altarinum. Á altarinum stóð fyrr ein níggjuarmaður træljósastaki, men hvussu gamal hann var, havi eg ikki fингið greiði á. Hann varð útskiftur við ein sjeyarmaðan messinglejósastaka í 1937, sum Grøn, prestur, gav kirkjuni. Í árinum 1920 gav Petrina Petersen á Miðgerði kirkjuni verandi altartalvu við mynd av Mariu moy við Jesus-barninum. Christian Holm Isaksen, Tórhavn, málaði myndina. Í 1958 gav Højlund, prestur, kirkjuni eina oblateskju til altarbreyðið.

Eldri kirkjur við Sjógv

Framman undan verandi kirkju hava ið hvussu er tvær, möguliga tríggjar kirkjur staðið við Sjógv í Kollafirði.

Á Landsskjolasavninum er til skjals kirkjuroknaskapur úr Kollafirði frá 1685. Í bókini hjá J.P. Trap stendur í 3. bindi, at kirkja varð bygd her í 1694. Er árstalið hjá Trap rætt, er hetta kirkja nr. 2.

Í bókini »Kommissionsbetænkning 1709–10 angaaende Færøernes Tilstand ved Kongens Overtagelse af Enehandelen paa Færøerne« stendur um kirkju nr. 2 í Kollafirði:

»*Sjov Kirke i Kollefjord, lang 12½ ALEN, deraf Koret 3 ALEN 11 Tommer, Kirken bred 6½ ALEN, høj 6G ALEN, 9 Mands- og 7 Kvindestoler, Prædikestolen ved Kvindestolene; 2 gamle Vinduer over Alteret, 1 dito ved Prædikestolen, 1. do. ved sondre Side i Kirken, af Vinden i Stykker slaaet. Alter uden Altertavle, Skriftestol i Koret.*

Ornamenterne ere: 1 liden Sølvkalk og Disk, en gammel brugelig Messehagel og Skjorte, 1 dito Alterdug, 2 smaa gamle Messing Lysestager. Et lidet Vaabenhus annekteret til Kirken, ingen Taarn eller Klokke, ellers Kirken udi god Hævd, af Tommer bygget, indvendig klædt med Brædder og Stenvæg udenom, tækket med Næver og Flagtørv ovenpaa. Denne Kirkes aarlige Indkomst i de bedste Aaringer 3 Vaager Uld, og udi somme Aaringer 2 Bismær-

pund eller 24 Pund Smør. Aarlige visse Udgifter ere 7 fl. 9 Skind, som bestaar udi samme som allerunderdanigst er meldt, saavel som ved alle efter-skrevne. Er denne Kirke endnu lidet skyldig til Kirkevægerne.«

Viðm.: 7 fl. og 9 skinn vóru tá umleið 20 kr.

Henda kirkja varð, sum áður nevnt, bygd í árinum 1694 og hevur staðið til út móti árinum 1750, tí næsta, 3. kirkja, varð bygd árið 1750 við Sjógv. Um hesa kirkju skrivar Peter Alberg Holm, sonur prestin Niels Lassen Holm, í bókini *Skildringer og Sagn fra Færøerne*:

»Denne Bygning er bygget paa et meget moset Sted noget fra Husene og saa langt udi i Strandkanten, at Brændingen, naar det er uroligt Vejr, deels river Stene ud af den Stenvæg, der omgiver den, deels overstømmer Stien, der fører ud til den og gjør det næsten umuligt at komme til Kirken fra Bygden.«

I einum kirkjusýni frá 1827 stendur hetta um innbúgvið í hesi kirkju: 1 silvurkalikur og diskur, 1 messuakul, 1 messuskjúrta, altarklæði, 2 mess-ningljósastakar, 1 gomul altarbók, Brochmands lestrabók við uppískoyti, Joh. Arndh's Sande Kristendom, 1 Nýggja Testamenti, 1 gomul bíbla og 1 nýggj frá Stitrup Legat, 1 evangelisk kristilig

Kirkjan frá 1694 kann hava sæð soleiðis úr, samsvarandi upplýsingum í Kommissionsbetænkning 1709-10

sálmabók, 1 tin doypifat og 1 dunkur til vín. – Kirkjuverjar tá vóru Jens Dam, bóndi á Oyraringum, og Nicolaj Johannesen, bóndi í Homrum.

Kirkjusýnið frá árinum 1835 ljóðar soleiðis:

Kollefjord Kirke. Den 2den Februar blev af Poul Johannesen og David Pedersen i Værgernes Overværelse taget Syn over Kirken, der befandtes som Følger: Hele Kirken er i taalelig Stand, men er altforlid en for sin Menighed; den lækker enkelte Steder.

Saaledes afsluttet.

*Kirketei Præstegaard pr. Quivig
den 27de Februar 1835*

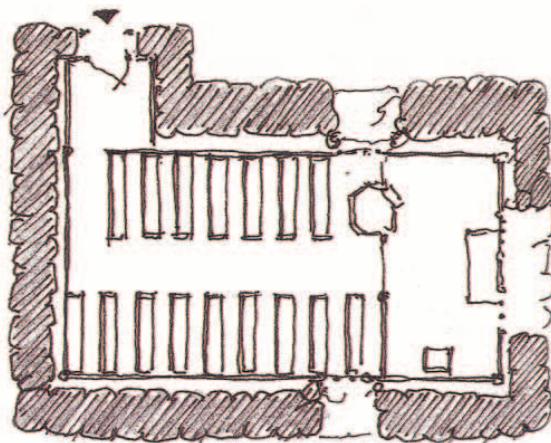
N. Holm, Sognepræst

Jens Dam

Nicolaj Johannesen

Henda kirkja varð niðurtíkin í 1837 og sold til Daniel Peter Jacobsen á Miðgerði – seinni uppsitara á Kjalnesi – fyri 102 ríkisdálar.

N.P. Djurholm

Kirkjustólarnir

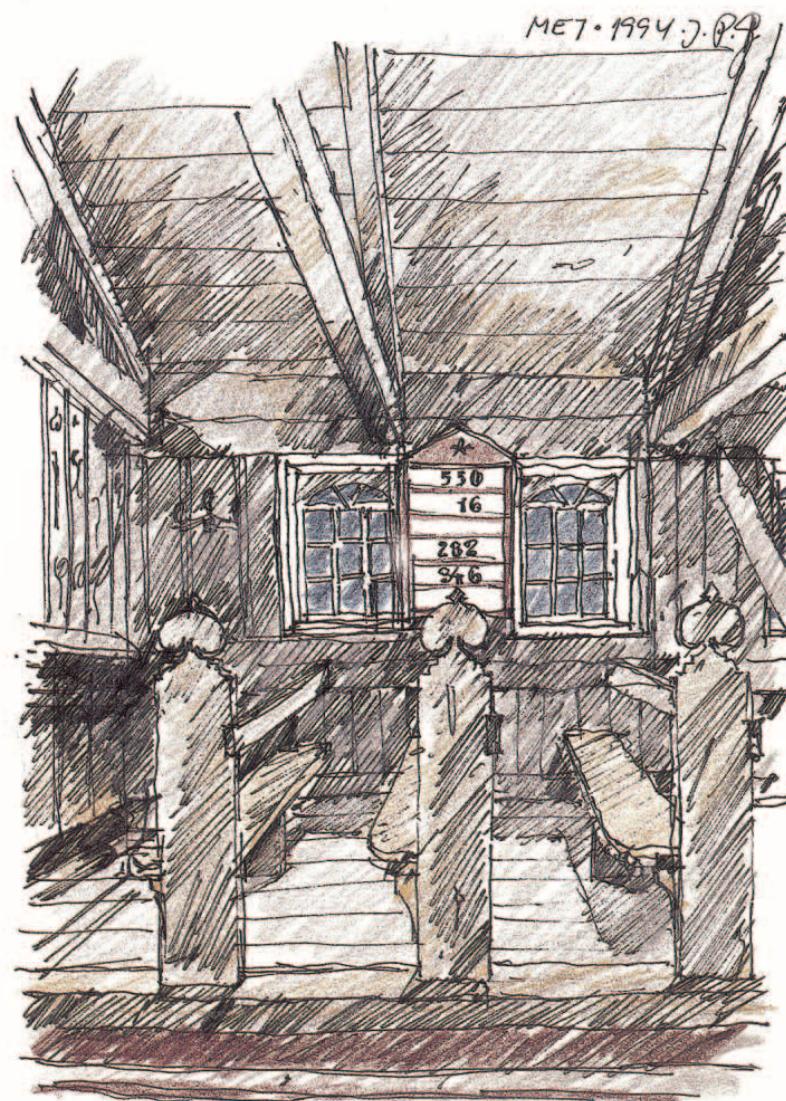
Gamal er siðurin, at kirkjufólk ið situr á ávísum staði. Av hesum fingu stólarnir húsa- og býlinganøvn, sum varðveitt eru, og sum lutvist verða brúkt av teirra eftirkomarum. Frá heimildarfólk i hafi eg hesi stólanøvnini:

Frá ytra enda mannfólkamegin:

Skúla- og Garðastólur
Kjalnes- og Lygnesstólur
Sjóvarstólur
Tinggarðsstólur
Hamrastólur
Todnessstólur
Miðgerðarstólur
Húsastólur
Oyrareingja- og Signabørstólur
Signabørstólur
Sunda- og Kjalnesstólur

Frá ytra enda konufólkamegin:

Líðar- og Lygnesstólur
Skúla- og Sjóvarstólur
Heygs- og Húsastólur
Sundastólur
Todnessstólur
Miðgerðarstólur
Hamrastólur
Oyrareingja- og Signabørstólur
Tinggarðsstólur
Innasti stólur einki navn, altið tókur til dóp og brúðarvíglu

Innari partur av kirkjurúminum mannfólkamegin. Stólarnir eru Sunda- og Kjalnesstólur, Signabørstólur og Oyrareingja- og Signabørstólur.